BIJLAGE

Toelichting en procedure benoemen van een wethouder bij een tussentijdse vacature

Vacature (tussentijdse)

In dit geval heeft een wethouder tussentijds, dat wil zeggen tussen twee verkiezingen, ontslag genomen. Daartoe is de wethouder te allen tijde bevoegd. Het ontslag gaat in 1 maand na de dag van ontslagname, of zoveel eerder als een opvolg(st)er is benoemd. Wethouder De Wildt heeft de raad bij brief d.d. 19 augustus 2025 in kennis gesteld van zijn voorgenomen ontslag.

Kandidaat

De raadsfractie Dorpslijst Horssen beveelt mevrouw E.A.M. Huntink aan als nieuwe wethouder. De voorzitter zal tijdens de raadsvergadering informeren of naast mevrouw Huntink nog andere personen kandidaat zijn.

Het college heeft vanwege zijn bevoegdheid de beslissingen van de raad voor te bereiden een beslisnota opgesteld gericht op benoemen van mevrouw Huntink tot wethouder.

Aanbeveling (geen voordracht)

Ofschoon in het spraakgebruik vaak van voordracht wordt gesproken, is daarvan in termen van de Gemeentewet geen sprake. Formeel betreft het een aanbeveling. Dit is van belang voor de stemprocedure. De wet bepaalt dat een raadslid niet deelneemt aan de stemming over "een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat". Een voorstel tot benoeming gaat hem persoonlijk aan "wanneer hij behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt" (artikel 28, lid 1, onder a, lid 3, Gemeentewet). Kort gezegd, de aard van de stemming is dus van belang.

Kandidaat wethouder/raadslid mag stemmen

Raadsleden hebben bij benoeming van een wethouder de mogelijkheid op het stembriefje de naam van een kandidaat die hun voorkeur heeft in te vullen (die van de voorgestelde/aanbevolen persoon, of die van een ander). Er is in dit geval zoals hiervoor aangegeven, geen sprake van een voordracht of een anderszins beperkte keuze. Aan de stemming mag om die reden dan ook worden deelgenomen door het raadslid dat ter benoeming is voorgesteld. Dit raadslid kan immers op het stembriefje een andere naam dan de eigen naam invullen. Om die reden wordt gesproken van een vrije stemming.

Een andere reden voor het mogen meestemmen van een raadslid/kandidaat wethouder is dat een democratisch gekozen vertegenwoordiger niet te snel het recht op stemming mag worden ontnomen. Bovendien zou een verbod de politieke (stem)verhoudingen onaanvaardbaar kunnen veranderen. Hierbij is het denkbaar dat een kandidaat-wethouder die voor benoeming wordt aanbevolen, uit eigen overwegingen en om iedere schijn van belangenverstrengeling te vermijden afziet van het meestemmen over de benoeming. Hoewel het uitgangspunt is dat zeer terughoudend moet worden omgegaan met het inperken van het stemrecht van gekozen volksvertegenwoordigers, laat de wet de betrokkene wel de ruimte daarin een eigen afweging te maken.

Geloofsbrief en Commissie

Het Reglement van Orde (RvO) van de gemeenteraad maakt geen onderscheid tussen het benoemen van een nieuw college (d.w.z. de wethouders) na verkiezingen en het tussentijds benoemen van één wethouder. De commissie die de geloofsbrief onderzoekt mag in beide gevallen zijn samengesteld met raadsleden uit alle raadsfracties.

De voorzitter heeft in dit verband de raadsleden Banken-Croonen, Meeuwsen-Van Rhijn, en Van den Broek in een ad hoc commissie benoemd die namens de raad de geloofsbrief van de kandidaat wethouder onderzoekt en in de raadsvergadering aan de raad zal rapporteren over haar bevindingen.

De kandidaat wethouder legt de documenten en informatie over die nodig zijn voor de door de commissie te verrichten toetsing. De kandidaat wethouder maakt bovendien alle overige door haar in dat verband relevant geachte informatie aan de commissie kenbaar. De commissie toetst de van de kandidaat wethouder ontvangen documenten en informatie aan de hand van in elk geval een vijftal voorschriften:

- de artikelen 35, 36a, 10 en 41a Gemeentewet (benoembaarheidsvereisten)

- de artikelen 41b en 12 Gemeentewet (nevenfuncties)

- artikel 36b Gemeentewet (onverenigbare functies)

- de artikelen 41c, 15 en 46 Gemeentewet (onverenigbare of verboden handelingen)

- de gedragscode voor burgemeester en wethouders van de gemeente.

De commissie verricht haar werkzaamheden in een niet openbare vergadering waarvan geen verslag wordt opgemaakt. De kandidaat wethouder is in de gelegenheid gesteld de documenten en aangedragen informatie mondeling toe te lichten. Op basis van de beoordeelde informatie rapporteert de commissie aan de raad in de openbare vergadering over de benoembaarheid van de voorgedragen wethouder. Als de ad hoc commissie niet unaniem is in haar oordeel wordt hiervan melding gemaakt in haar rapportage.

Parrallel onderzocht de burgemeester mogelijke risico’s op het gebied van bestuurlijke integriteit een gesprek met de kandidaat wethouder en rapporteert de burgemeester hierover aan de raad.

Stemming en Commissie

Zoals gesteld, betreft het een vrije stemming. Ook is het een geheime stemming. Dit houdt in dat raadsleden op een daarvoor aangereikt stembriefje de naam aangeven van de persoon die zij als wethouder wensen te benoemen. Alle daarna dichtgevouwen/gesloten stembriefjes worden door de griffie opgenomen en bij de commissie van stemopneming gebracht. Van belang is dat niet herleidbaar is door welk raadslid een bepaalde stem is uitgebracht.

De voorzitter benoemt in het begin van de raadsvergadering de commissie van stemopneming. De Gemeentewet stelt hierover in artikel 30 het volgende:

1.Voor het tot stand komen van een beslissing bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht.

2.Bij een schriftelijke stemming wordt onder het uitbrengen van een stem verstaan het inleveren van een behoorlijk ingevuld stembriefje.

Daarop vult ons RvO aan dat: Voor het bepalen van de volstrekte meerderheid als bedoeld in artikel 30 van de Gemeentewet worden geacht geen stem te hebben uitgebracht die leden die geen behoorlijk stembriefje hebben ingeleverd. Onder een niet behoorlijk ingevuld stembriefje wordt bijvoorbeeld verstaan:

- een blanco ingevuld stembriefje;
- een ondertekend stembriefje;
- een stembriefje waarop meer dan één naam is aangegeven.

Wees er dus op bedacht dat een blanco stembriefje gezien wordt als een niet uitgebrachte stem.

Beëdiging

Na kandidaatstelling en aanbeveling, rapportage en advies van de commissie onderzoek geloofsbrief, en benoeming door (vrije geheime) stemming kan en moet beëdiging volgen.

De Gemeentewet schrijft het volgende voor*: Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen legt de benoemde wethouder, in de vergadering van de raad, in handen van de voorzitter, de eed (verklaring en belofte) af.*

Aannemen

Artikel 40 Gemeentewet bepaalt het volgende.

De benoemde wethouder deelt de raad uiterlijk op de tiende dag na de kennisgeving van zijn benoeming mee of hij de benoeming aanneemt. Indien deze termijn verstrijkt zonder mededeling, wordt de benoemde wethouder geacht de benoeming niet aan te nemen.

Het is gebruikelijk het afleggen van de eed (verklaring en belofte) gelijk te stellen aan het aannemen van de benoeming. Het staat de voorzitter overigens vrij om de wethouder te vragen expliciet uit te spreken dat benoeming is aanvaard.